

Idealul național și războiul pentru Reîntregirea Neamului Românesc

(The national ideal and the war for the Reunification of the Romanian Nation)

Daniel GHEORGHE

Abstract: *This work is focusing on the struggle for the national unity of the Romanian people. The dream of Great Romania became reality in the glorious year 1918. But this wasn't a hazardous result, this was the peak of a very well managed national plan. First World War was the Romanian people that long time expected moment of owning the status of a united and strong nation. This objective of national unity put together all social groups, powerful political adversaries, all the parties and all the people in a common battle for that Great Romania for which many generations fought and sacrificed before them ! Another important point is to see that Romanian people entered in the XX century and over passed the First World War with a very clear sense of national identity. One hundred years ago, Romania was not just a battlefield between world's greatest powers, but it was a respected European power itself. The monarchy had a very important place in this process of building the modern Romania, and in the frontline of building that miraculous year, 1918, and passing a very fierce and devastating war, are the figures of King Ferdinand and Queen Maria. They had the chance to work at this national project with men of state like Ion I.C. Brătianu, Barbu Știrbey, Alexandru Averescu, Vintilă Brătianu, Constantin Prezan, Iuliu Maniu, Take Ionescu, Iuliu Hossu, Alexandru Vaida Voievod, Petre Carp, Nicolae Filipescu, Nicolae Iorga and many other personalities which can be considered as the „Founding Fathers” of Great Romania. Turning back of those years of great sacrifices and full of dramatism and courage is just a little in our need of understanding who we are and where we can find the roots of contemporary Romania.*

Keywords: *Romanian, Union, Reunification, Identity, Patriotism*

Introducere

Întotdeauna, o națiune care își cunoaște locul în lume îndrăznește să pună în aplicare idealuri înalte. Așa s-a constituit și România Mare. Secolul XIX, precum în cazurile Germaniei ori Italiei, a fost martorul afirmării identitare a tinerei națiuni române care și-a permis, printr-o abilită politică a ceea ce Take Ionescu numea drept „instinct național”, să parcurgă în mai puțin de trei generații drumul de la firavele Principate Dunărene, care se aflau sub suzeranitate otomană și protectorat rusesc spre momentul incipient al revoluției de la 1848, la România Mare care trăia anul de glorie al istoriei sale, 1918.

Marea diferență dintre elita românească de atunci și cea de acum o reprezintă nu doar erudiția culturală și educația aristocratică, ci, mai ales, patriotismul aplicat pragmatic și naționalismul luminat, afișat deschis și frontal.

Proiectele de țară ale poporului român, în discursul secolului XIX, au fost încununuate de succes, chiar și atunci când s-a încercat o echilibristică riscantă între jocurile de interese ale marilor puteri europene. La 1859 se realiza, prin abilitatea liderilor naționaliști români, Unirea Moldovei cu Țara Românească sub sceptrul lui Alexandru Ioan Cuza, Unire prin a cărei recunoaștere internațională la 1862 se confirmă „de facto” independența „tinerei” României¹. Apoi, printr-o alianță între liberali și conservatori, se trece la

aducerea principelui străin, Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen. La 1877-1878, sub comanda celui care, din 1881, va purta oficial titlul de Rege al României, prin sacrificiile de sânge din Războiul de Independență, se va obține recunoașterea Independenței României².

Modernizarea statului român

Generația politică a fraților Brătianu, a fraților Golescu, a lui Catargiu, a lui Kogălniceanu ori a lui Rosetti își dădea vârful său de performanță istorică. De la 1878 încolo, atenția elitei românești se va îndrepta tot mai mult către românii din teritoriile ocupate de Austro-Ungaria: Transilvania, Bucovina, Banat, Maramureș, Crișana. De aceea, pentru a susține financiar proiectul realizării statului național unitar român, guvernul liberal condus de Ion C. Brătianu va fonda Banca Națională a României în 1880, vehicul financiar de susținere a mișcării naționale românești de dincolo de Carpați.

Sub domnia lui Carol I, România va cunoaște o creștere economică fără precedent, datorată mai ales politicii marii guvernări liberale conduse cu fermitate de primul ministru, Ion C. Brătianu (1880- 1888), dar continuată inclusiv de guvernele conservatoare.

Mai întâi legile privind încurajarea industriei, asumate de Ion C. Brătianu, iar apoi, sub guvernările lui D.A. Sturdza, legile administrației inițiate de Vasile Lascăr respectiv marea reformă a învățământului

gândită și aplicată de Spiru Haret, vor face ca dezvoltarea României să se dinamizeze tot mai mult, pe toate planurile. Dacă liberalii dețineau inițiativa mai ales în sfera economică, mediul cultural era dominat de gândirea conservatoare a celor de la Junimea, mișcare literal-identitară construită în jurul celor doi doctrinari conservatori români de la sfârșitul secolului XIX: Petre Carp și Titu Maiorescu, ambii ajungând și prim-miniștri ai României acelei perioade de profundă construcție națională.

Idealul național, în ciuda mentalităților diferite și a abordărilor filosofice câteodată contrare, era unul comun atât pentru liberali, cât și pentru conservatori. Gândirea intelectuală românească de la începutul secolului XX datorează enorm unor personalități de factură profund conservatoare precum, pe lângă Maiorescu și Carp, Mihai Eminescu, Ion Luca Caragiale, Iacob Negruzzi, Ioan Slavici, Vasile Pogor, Barbu Ștefănescu Delavrancea, Theodor Rosetti, George Coșbuc, A.D. Xenopol și Nicolae Iorga.

În ciuda tulburărilor sociale și a momentelor critice din 1888 ori din 1907, momente ațâțate din greu de puterile din jur, alarmate de întremarea României ca o putere regională demnă de luat în seamă, anul 1914 prindea România într-o situație economică superioară tuturor vecinilor din zonă și beneficiind de o lungă perioadă de stabilitate internă în care guvernările s-au succedat pașnic, iar proiectele de dezvoltare au avut continuitate.

De la 1878 la 1914, România traversase o mare revoluție industrială, determinată și de descoperirea și punerea în exploatare a unor mari resurse de petrol și gaze în zăcămintele de pe Valea Prahovei și nu numai acolo; de creșterea volumului mărfurilor care străbăteau Dunărea, de dezvoltarea comerțului la Dunărea de Jos și de conectarea prin Dunăre, Marea Neagră, dar și prin recent inauguratele căi ferate, a comerțului cu grâne și produse agricole românești, la Europa și lumea întreagă.

România de la 1914 era perfect pregătită pentru a aștepta momentul de glorie al Unirii tuturor românilor într-o singură țară. La acest proces firesc și benefic de păstrare, afirmare și punere în valoare a identității românești multimilenare, un aport fundamental și-au adus Biserica Ortodoxă în întreg spațiul locuit de români, Biserica Greco-Catolică în teritoriile de peste munți, școala românească foarte ancorată în cultivarea sentimentului patriotic, literatura vremii profund marcată de valorile identitare, propaganda tuturor formațiunilor politice, presa scrisă și, nu în ultimul rând, educația excelentă în familia tradițională românească³.

În preajma Primului Război Mondial, România era semnatară, deși în mod secret, a Triplei Alianțe alături de Austro-Ungaria și Germania, decizia fiind luată din considerente de securitate națională, cei peste 1000 km de graniță cu Austro-Ungaria pe linia Carpaților, cât, mai ales, legătura strânsă a regelui Carol I cu țara sa mamă,

Germania de unde veneau promisiuni României cu privire la protecția hotarelor și independenței, fapt generat mai ales de răceala față de Rusia, instalată după incidentele politico-militare din cursul anului 1878. Cu toate acestea, românii și elita politică, în mare parte, vor rămâne sceptici, în special din cauza persecutării românilor din Austro-Ungaria de către autoritățile maghiare dar și drept urmare firească a cultivării publice, prin toate căile și la toate nivelele de discurs a idealului României Mari și al eliberării fraților de peste Carpați de sub cotoșirea austro-ungară.

România în „Marele Război”

După izbucnirea ostilităților în vara lui 1914, Regele convoacă un Consiliu de coroană la Sinaia, unde, la 3 august, după dezbateri foarte aprinse, se va ajunge la soluția de compromis privind păstrarea neutralității României. Regele Carol I, susținut de liderul conservator Petre Carp și de liderul poporaniste, Constantin Stere, a cerut un răspuns afirmativ privind solicitarea imperativă a Germaniei de a da curs operațiunilor militare alături de Tripla Alianță. Însă majoritatea va opta pentru neutralitate, dat fiind faptul că românii solicitau eliberarea Transilvaniei de sub Ungaria, iar sentimentele de simpatie publică mergeau într-un mod categoric de-a dreptul către Franța, iar nu spre Germania. Primul-ministru liberal Ion I.C. Brătianu va solicita păstrarea

neutralității pe două considerente: tratatul de la 1883 era unul cu caracter defensiv, iar aici asistăm la atacul Austro-Ungariei asupra Serbiei, deci nu aveam obligația juridică de a interveni și, mai ales, participarea la război alături de Austro-Ungaria ar fi încălcat grav idealul național al românismului și legătura cu frații de peste Carpați. Nu doar liberalii au susținut clar această neutralitate, văzută ca o stare de expectativă a războiului, iar nu ca o inacțiune, ci și naționaliștii lui Nicolae Iorga și, mai ales, conservator-democrații conduși de Nicolae Filipescu și Take Ionescu⁴.

Nicolae Filipescu, alături de oratori charismatici precum Iorga și Take Ionescu, prin discursurile sale publice se va arăta drept marele mesager al intrării în război alături de Antanta și adevărată voce excepțională a mesajului eliberării românilor de pe teritoriul statului austro-ungar.

Filipescu ar fi fost liderul incontestabil al conservatorismului românesc - ferm, național, legalist, demn, drept, bazat pe moștenirea străveche a neamului românesc - dacă boala nu l-ar fi răpus devreme, la sfârșitul anului 1916.⁵

Încoronarea, în toamna anului 1916, a Regelui Ferdinand și a Reginei Maria, avea să încline și mai mult balanța înspre tabăra pro-Antanta. Ferdinand I, deși nepot al intransigentului Rege Carol I, era o fire mult mai maleabilă și concesivă decât unchiul său. Regina Maria provenea din casa regală britanică și susținea intrarea în război alături de

Anglia, Franța și Rusia. Regina Maria, personalitate deopotrivă boemă și temperamentală, era verișoara regelui George al V-lea al Marii Britanii și a țarului Nicolae al II-lea al Rusiei.

Regele Ferdinand era un intelectual deosebit de rafinat și a ales să domnească precum un monarh deplin constituțional, fiind lipsit de orice tentație a autoritarismului. La palatul regal, o mare influență asupra deciziilor sale o avea șeful administrației Domeniilor Coroanei Regale, Barbu Știrbey, cumnat al lui Ionel Brătianu.

Ion I.C. Brătianu devenise, la momentul 1915-1916, cel mai puternic om politic din România. Alături de frații săi, Vintilă Brătianu și Constantin Brătianu, Ion I.C. Brătianu fusese format la școala idealului unității naționale a tuturor românilor și gândea fiecare acțiune a sa din acei ani tulburi de „neutralitate războinică” din perspectiva realizării visului României Mari.

Brătienii alegeau să facă o politică a devotamentului pentru națiune și puneau interesul patriei mai presus de orice interes personal, de partid și de grup. Ionel Brătianu aștepta momentul potrivit pentru a iniția actul Reîntregirii. În tot acest timp, societatea românească s-a mobilizat în mod organic, în vederea intrării în război de partea Antantei. Se făceau conferințe publice, se scriau sute de articole înflăcărate în presă, aveau loc demonstrații publice, se clama public spiritul național român, iar oamenii ieșeau în stradă pentru a cere intervenția militară peste Carpați⁶.

În ciuda entuziasmului general, armata română estimată în vara anului 1916 aduna aproape 600.000 de oameni, era slab înzestrată și nu beneficiase de un plan de modernizare a capacităților sale, compatibil cu ceea ce cunoștea Europa în acei ani. În cele din urmă, negocierile purtate în casa lui Vintilă Brătianu sunt încheiate cu succes, toți cei trei aliați (Anglia, Franța și, ultima, Rusia, care nu manifesta o simpatie prea mare pt. statul român) acceptau pretențiile teritoriale enunțate de guvernul României, care presupuneau retrocedarea integrală la finalul războiului către România a Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Maramureșului, fixând granițele pe Tisa și Dunăre, la care se adaugă revenirea la România a Bucovinei, aflată în posesie austriacă⁷.

Pe frontul de vest, după marile bătălii pe câmpul de luptă francez de la Verdun și Somme, intervenise un moment de relativă acalmie. România avea de apărat un front uriaș, de o mare complexitate tactică, acoperind Carpații în 2/3 din lungimea totală a lanțului european și Dunărea pe toată lungimea românească.

Singurul aliat pe care se putea baza România era Rusia, în Nord, N-V și Vest Romania era înconjurată de Austro-Ungaria, iar la Sud de un alt aliat al Puterilor Centrale, Bulgaria.

La început, aliații au propus României un plan tactic mai fezabil sub aspect geostrategic, care ar fi presupus, coroborată cu un desant militar aliat la Salonic (Grecia), o intervenție militară rapidă a României,

peste Dunăre, în Bulgaria, urmată de anihilarea aliaților germanilor din Balcani, izolând și scoțând din joc, în final, și Turcia. Dar emoția populară era mult prea mare, iar în urma Consiliului de Coroană din 27 august 1916, România alege cu sufletul să pornească o ofensivă de eliberare a Transilvaniei de sub ocupația austro-ungară.

Declanșarea războiului împotriva blocului militar condus de Germania va duce la excluderea din Casa de Hohenzollern, a Regelui Ferdinand I, de către ruda sa îndepărtată protestantă prusacă, împăratul Wilhelm al-II-lea, al Germaniei. Membru al liniei de succesiune catolice, din Suebia, desprinsă de secole de cea imperială din Prusia, Regele Ferdinand trece peste chemarea sângelui său german și păstrează cu noblețe și spirit al datoriei și jertfei în numele idealului neamului său adoptiv, jurământul depus în fața poporului român. De atunci avem Casa de România și de atunci Regelui Marii Uniri, i-a rămas supranumele de „cel Loial”.

De asemenea, deși unii istorici s-au grăbit a pune etichete precum „germanofil”, „francofil” ori „antantofil”, clasa politică românească era, cu excepțiile de rigoare existente în orice epocă, formată în proporție covârșitoare din patrioți români dedicați idealului național până la jertfa de sine. Petre Carp își va îndemna fiii să meargă pe front împotriva aliatului pentru care acesta ceruse intervenția militară în 1914 iar dintre ei vor cădea eroic pe câmpul de onoare. Spiritul de sacrificiu al fraților

Carp rămâne peste ani un model de deplină jertfă pe altarul clădirii Reîntregirii României. De asemenea, fiul lui Ion I.C. Brătianu, viitorul mare istoric, Gheorghe Brătianu, va merge pe front. Carp și Brătianu, deși adversari politici și susținători a două alianțe politico-militare opuse, erau înainte de orice români iar gesturile lor politice erau dictate de patriotism și de spirit de sacrificiu în numele României, iar nu de interese de afiliere internațională ordine externe din partea unor puteri străine

Alegând Carpații ca punct de plecare, 3 armate românești însumând 420.000 de militari trec Carpații, spulberă rapid inamicul inferior numeric și se apropie de liniile Oltului și Mureșului. Armata Română intră în orașe precum Brașov, Făgăraș și Sf. Gheorghe și ajunge la Sibiu. Atunci se va declanșa contraatacul dinspre sud, forțele germano-bulgare comandate de feldmareșalul August von Mackensen spărgând frontul la 1-6 septembrie, la Turtucaia.⁸

Dezastrul tactic și strategic de la Turtucaia va duce la pierderea rapidă a capetelor de pod câștigate în Transilvania. Impactul moral a fost atât de puternic, încât a dus la schimbarea totală a viziunii pe care românii o aveau asupra desfășurării războiului.⁹

Printre responsabili se numărau șefii Statului Major al armatei, fapt care a dus la promovarea unor personalități militare precum Alexandru Averescu, Constantin Prezan, Artur Văitoianu ori Constantin Coandă. Averescu, cunoscându-l personal de

zeci de ani pe von Mackensen, va încerca oprirea ofensivei din sud prin manevra militară de la Flămânda, dar această desfășurare de forțe nu va face decât să temporizeze până în a doua jumătate a lui octombrie, avansul forțelor Triplei Alianțe.

Linia Carpaților va ceda la 11 noiembrie, când forțele de pe frontul nordic, conduse de feldmareșalul Erich von Falkenhayn cuceresc defileul Jiului și intră în Oltenia¹⁰. Era foarte clar că, deși respinsese în octombrie 1916 două atacuri puternice pe Valea Prahovei și în culoarul Rucăr-Bran, armata română nu era pregătită să facă față unei duble ofensive și unei linii de front aproape imposibil de apărat sub aspect tactic, logistic și uman.

În luna noiembrie 1916, linia frontului de pe Olt se prăbușește, iar forțele româno-ruse, sub comanda lui Prezan, cumulând 150.000 de oameni, aveau în față forțele conjugate ale Puterilor Centrale de 250.000 de oameni¹¹.

Bătălia pentru București viza respingerea parțială a forțelor inamice peste Dunăre și recuperarea liniei Carpaților. Deși ostilitățile pornesc bine, în urma unei trădări, planurile de luptă ale armatei române ajung în mâinile germanilor, iar contraofensiva este dejucată complet.

Bătălia de la Neajlov-Argeș a avut rolul, mai degrabă, de a permite evacuarea capitalei de către autoritățile române, reșezarea frontului în sudul Moldovei și refugiul unei părți din populație, decât o bătălie cu potențial de victorie reală. În acele

zile ale bătăliei pentru București, au existat și momente de un eroism rar, precum șarjele cavaleriei române de la Robănești și Prunaru, acolo unde cavaleria română a întâmpinat în câmp deschis mitralierele germane, prima bătălie având impact asupra regrupării frontului spre apărarea Bucureștilor, iar cea de-a doua contribuind la întârzierea cuceririi capitalei.

În ciuda tuturor acestor încercări disperate, la 6 decembrie 1916, forțele Triplei Alianțe conduse de armata germană ocupau Bucureștii¹². Regele, guvernul României și Parlamentul României se retrăgeau la Iași. Disperarea, foametea și bolile grave, dintre care mai întâi tifosul, holera și dizenteria, iar apoi gripa spaniolă, vor face ravagii în rândul unei populații slăbite moral, material și fizic de eșecul total al anului militar 1916.

Anul 1917 va fi un an al deplinei gloriei militare românești. Fără sacrificiile aceluiași an, fără rezistența îndrăznească și de-a dreptul martirică de pe linia Focșani-Nămoleasa-Galați, cu greu s-ar mai fi putut vedea împlinit visul Reîntregirii.

Anul 1917 a pornit printr-o campanie puternică de refacere a forțelor militare de pe frontul românesc. Mai întâi, se trece la intervenția aliată pentru refacerea capacității de luptă a armatei române, prin misiunea militară aliată condusă de generalul francez Henri Mathias Berthelot, devenit un prieten personal al liderilor politici și militari români. Tot în această perioadă, Ion I.C. Brătianu și

Constantin Prezan reușesc să întărească efectivele de pe frontul românesc prin prezența armatei ruse și să o compatibilizeze cu forțele militare române. Dar, cel mai important lucru probabil că l-a reprezentat acel aspect fundamental pentru armată: motivarea concretă.

Regele Ferdinand și Regina Maria erau foarte apropiați de sufletul românilor și au fost prezenți constant pe front. Regina Maria a îngrijit personal răniții, conducând Crucea Roșie Română și fiind supranumită „mama răniților”, iar Regele Ferdinand a strâns mâna și a decorat ostașii români, mulți dintre ei simpli țărani care în viața lor nu ar fi visat să stea lângă regele țării¹³. Dar mai presus de orice, Regele Ferdinand și primul-ministru Brătianu își asumă o serie de măsuri sociale care vor avea efectul de a mobiliza foarte puternic armata și de a contracara tentațiile anarho-revoluționare care bântuiau armata rusă ori criza de încredere și demoralizarea specifică frontului vest european.

Anul 1917 este anul în care se ia decizia acordării dreptului de vot universal pentru români și este anul în care Regele și clasa politică vor asuma, de la cel mai înalt nivel, inclusiv prin cuvântul Suveranului în fața armatei, realizarea de îndată, după încheierea războiului, a unei ample reforme agrare care să asigure pământ nu doar pentru cei care se vor întoarce la vatră după război, ci și urmașilor celor care se vor sacrifica pentru apărarea țării și reîntregirea neamului românesc.

În vara anului 1917, pe fondul tentativei germane de a sparge frontul și de a ocupa printr-un război fulger, capitala Iași și a scoate România din război în câteva săptămâni, generalul Alexandru Averescu pornește la o ofensivă puternică în zona județului Vrancea.

Bătălia ofensivă de la Mărăști începe pe 22 iulie, fiind eliberat rapid satul Mărăști și mai multe localități din jur. Până la 1 august, acțiunea coordonată de la Mărăști a dus la împingerea frontului înapoi pe o adâncime de 20 km și o lățime de 30 km, fiind eliberate 30 de localități de pe o suprafață totală de 500 km².¹⁴

Rolul bătăliei de la Mărăști a fost cel de a echilibra balanța forțelor de pe frontul din Moldova și a duce la îndepărtarea realizării planului german care viza ocuparea totală a României în vara anului 1917. Averescu dejucase planul lui Mackensen. Următoarele două bătălii, la fel de decisive, vor confirma eroismul ostașului român și stabilizarea definitivă a frontului în sudul Moldovei. Între 9-22 august 1917, se desfășoară o nouă bătălie cu mare încărcătură strategică la Oituz, în zona montană, unde, pentru a treia oară, forțele germane și austro-ungare sunt respinse.

Miza era prinderea tuturor forțelor române și ruse într-un clește și colapsul liniei strategice de apărare. Armatele conduse de Mackensen dau atacul final la Mărășești. Desfășurată între 6-19 august 1917, bătălia de la Mărășești va fi bătălia decisivă a primului război mondial pe frontul

românesc, o bătălie defensivă care va salva definitiv statalitatea României¹⁵.

Supranumit și „Verdunul României”, momentul Mărășești va sta sub dictonul generalului Eremia Grigorescu: "Pe aici nu se trece!"

Generalii germani vor fi uluiți, la finalul acestei bătălii, de spiritul de sacrificiu și vitejia românilor. De aici ne-au rămas istorisirile apocrife ale ostașilor români în opinci și cu mâinile goale, care se aruncau în fața mitralierelor și baionetelor germane.

Dacă la Mărăști s-a făcut remarcată armata a II-a, la Mărășești a luptat și a oprit ofensiva inamică armata I, condusă de generalul Constantin Christescu, înlocuit apoi de generalul Eremia Grigorescu, omul care a oprit atacul cel mai puternic dat de forțele germane, susținut de armata a IV-a rusă comandată de generalul Aleksandr Ragoza.

Atât cele două armate (română și rusă), cât și armata a IX-a germană gestionată și condusă de generalii von Eben, von Morgen și von Weninger, au înregistrat pierderi de vieți omenești în număr de zeci de mii, însă oprirea ofensivei de la Mărășești, în august 1917, a determinat prăbușirea planului conceput de Erich von Falkenhayn și August von Mackensen, privind cucerirea României și ofensiva în Ucraina.

Ca urmare a puciului bolșevic din 7 noiembrie 1917, care a dus la ieșirea Rusiei din război și instaurarea unui regim de teroare revoluționară marxist-leninistă, după pacea ruso-germană de la Brest Litovsk, generalul Averescu pornește tratative

cu feldmareșalul Mackensen pentru pace, iar guvernul conservator condus de Alexandru Marghiloman, „germanofil”, recunoscut public lăsat special de clasa politică românească spre a încheia acest episod greu al negocierilor, va semna o pace umilitoare la București, la 7 mai, după un tratat preliminar la Buftea la 5 martie, prin care se cedau resursele naturale românești cele mai valoroase spre Germania, incluzând șantierul naval și petrolul pe 90 de ani, la care se adăugau cedarea celei mai mari părți din Dobrogea la bulgari și a vârfurilor muntoase din Carpați la austro-ungari.

Dar Ferdinand va refuza promulgarea formală a acestei păci, lucru care va permite nu doar reintrarea României în ostilități la 10 noiembrie 1918, cu o zi înainte de armistițiul de la Compiègne care presupunea capitularea Germaniei, dar mai ales va favoriza recunoașterea de către aliații occidentali a pretențiilor teritoriale legitime ale României, fiind unul dintre argumentele juridice forte susținute de delegația României la tratativele de pace. Dar suntem într-un an supranumit chiar „astral”¹⁶ de unii intelectuali, în 1918, când chiar și învinsă și cu capitala încă la Iași, la 27 martie 1918, are loc Unirea cu Basarabia. Generația idealului național nu stătea degeaba și indiferent doctrina politică știa să pună mai presus de orice proiectul istoric al Reîntregirii.

După Marghiloman, a venit prim-ministru generalul Coandă și, „din cenușa Imperiilor”, Bucovina a

revenit la țara mamă în 28 noiembrie 1918¹⁷. Apoi, vine momentul Alba-Iulia: 1 decembrie 1918. Omul care a riscat totul pe victoria României în acest război, Ion I.C. Brătianu, se întorsese la guvernare alături de liberali, iar cu sprijinul său, marii patrioți români din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș vor vota și declara Unirea de-a pururea cu România la Alba-Iulia. Acolo găsim spiritul unității și al sacrificiului, în numele idealului Reîntregirii. Episcopul ortodox Miron Cristea a slujit alături de episcopul greco-catolic, Iuliu Hossu, iar liderii Partidului Național Român precum Iuliu Maniu, Gheorghe Pop de Băsești, Vasile Goldiș, Alexandru Vaida Voievod, Ștefan Ciceo Pop au stat alături după o luptă grea, dusă atât la suprafață cât și în subteranele unui imperiu destrămat, alături de lideri ai Partidului Social Democrat, precum Ioan Flueraș ori Iosif Jumanca.

La 1 decembrie, în unanimitate cu toții, au simțit, acționat și mărturisit românește, au fost români dincolo de orice diferență de doctrină politică, de origine socială, de statutul material și, nu în ultimul rând, de confesiunea religioasă.

Unirea Transilvaniei cu România va fi respinsă de Ungaria, iar Regele Ferdinand și primul-ministru Ion I.C. Brătianu se lovesc, în procesul de instituire a autorităților românești, de incidente violente generate de forțele revoluționare maghiare.

Anul 1919 este anul în care armata română nu va sta pe gânduri și va trece la o ofensivă militară care

va duce la eliberarea Ungariei de sub un regim dictatorial de factură marxist-leninistă, o dată cu cucerirea Budapestei la data de 4 august 1919 de către armatele conduse de generalii Traian Moșoiu și Gheorghe Mărdărescu. Armata Română va părăsi Ungaria, victorioasă în fața sovietismului totalitar din țara vecină, la 25 februarie 1920.¹⁸

În tot acest timp, liderii politici vor obține recunoașterea Unirii de către Marile Puteri în cadrul tratativelor de pace de la Paris. Regina Maria, Ion I.C. Brătianu, Alexandru Vaida Voievod, Take Ionescu, Nicolae Titulescu, Victor Antonescu, Ioan Cantacuzino, Constantin Brătianu, Alexandru Lapedatu și mulți alții va lupta pentru concretizarea prin tratate recunoscute internațional a Marii Uniri de la 1918.

În loc de concluzii

Miracolul acestei realizări dramatice și de-a dreptul surprinzătoare, prin care românii au știut să întoarcă o înfrângere într-o victorie, în care s-a trecut de atâtea ori de la agonie la extaz, se explică nu doar prin conjunctura internațională ori șansa istorică, ci mai ales prin calitățile excepționale ale generației idealului național.

România de atunci a beneficiat de o elită patriotică extrem de dedicată cauzei Reîntregirii și profund demnă, o elită care a adus victoria prin abnegație, spirit de sacrificiu și multă credință. Elita politică a României, care a parcurs deșertul

marelui război, știa să respecte puterile străine, fără a se face preș în fața lor, și avea un singur obiectiv: o Românie mare și puternică.

România de atunci a știut să joace precum orice putere europeană responsabilă, a știut să cultive legături strânse cu premierul britanic Lloyd George și Regele George al-V-lea, a știut să profite constructiv de principiile autodeterminării enunțate de președintele Statelor Unite ale Americii, inovativul Woodrow Wilson, dar a știut și să trântască, până la prabușirea tencuielii, precum a făcut Ionel Brătianu după o discuție furtunoasă, ușa de la biroul primului-ministru francez G. Clemenceau, nefavorabil cererilor României. După sacrificiile a sute de mii de români, militari și civili, unele statistici vorbind de 220.000 de militari jertfiți, altele de o cifră cumulată de aproximativ 335.000 de ostași, la care se adaugă alte sute de mii de persoane din afara cadrului combatanților efectivi, Marea Unire

era recunoscută internațional. A fost o bătălie complexă unde fiecare român, de la cel mai simplu țaran la regele României a avut rolul său bine definit, unde armata a conlucrat deplin complementar cu politica și unde proiectul Reîntregii a fost dus la bun sfârșit „...cu tratatul și cu dorobanțul,”¹⁹ precum avea să afirme cu înțelepciune, Ion I.C. Brătianu.

Marea Unire este cel mai mare proiect de țară pe care și l-au propus românii în istorie, un proiect la care au visat sute de ani și la care au lucrat efectiv, zi de zi, liberali, naționaliști, conservatori și social-democrați, timp de cel puțin 40 de ani. Generația idealului național, care a afirmat la nivel european năzuințele neamului românesc și care a știut să le pună în aplicare într-un mod de-a dreptul surprinzător pentru toată Europa, este rezultatul evoluției organice a aspirațiilor poporului român pentru libertate, suveranitate și unitate națională.

Note

¹ Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2007, pp. 232-236.

² Ion Bulei, *Viața în vremea lui Carol I*, Editura Tritonic, București, 2005.

³ Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, op. cit., pp. 239-241.

⁴ *Ibidem*, pp. 272-277.

⁵ Corneliu Senchea, „Nicolae Filipescu. Un <<prizonier al onoarei>>”, *Historia*, <https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/nicolae-filipescu-un-prizonier-al-onoarei> (accesat 26.05.2018).

⁶ Ethel Greening Pantazzi, *România în lumini și umbre (1909-1919)*, Editura Humanitas, București, 2015, p.165.

- ⁷ Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, op.cit., pp. 280-283
- ⁸ Vasile Th. Cancicov, *Jurnal din vremea ocupației. Impresiuni și păreri personale din timpul războiului României. Jurnal zilnic*, vol.I, 13 august 1916-13 iugust 1917, pp.3412-342.
- ⁹ Mareșal Alexandru Averescu, *Notițe zilnice din războiu 1916-1918*, Editura Cultura Națională, București, f.a. pp. 69-85
- ¹⁰ Ibidem.
- ¹¹ Ibidem, pp.284-285.
- ¹² Pia Alimăneștianu, *Însemnări din timpul ocupației germane*, București, Imprimeriile Independența, 1929, pp. 6-21;
- ¹³ Casa Regală – personale - *Maria. Activitate literară- Memorii*, Dos.nr. III/104, oct-noi. 2016.
- ¹⁴ Ethel Marcel Fontaine, *Jurnal de război. Misiune în România – noiembrie 1916-aprilie 1918*, traducere de Micaela Ghițescu, Editura Humanis, București, 2016.
- ¹⁵ Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*”, op.cit. p. 282.
- ¹⁶ IPS Andrei, „Anul 2018. Anul Mareului Jubileu”, site Mitropolia Clujului, 10 ianuarie 2018, <https://www.mitropolia-clujului.ro/anul-2018-anul-mareului-jubileu/> (accesat 26.05.2018)
- ¹⁷ Ibidem.
- ¹⁸ Manuel Stănescu, „Gheorghe Mărdărescu, un general de elită”, în *Historia*, <https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/gheorghe-mardarescu-un-general-de-elita> (accesat 26.05.2018)
- ¹⁹ Ion Novăcescu, „Discursul de la Sibiu și entuziasmul ardelenilor față de premierul liberal Ion I. C. Brătianu”, în *Ion I. C. Brătianu. Concepție și management politic*, Editura Eikon, Cluj, 2011.

Bibliografie

- ALEXANDRESCU, Ion; Bulei Ion; Mamina Ion; *Enciclopedie de istorie a României*, Editura Meronia, București, 2001.
- ALIMĂNEȘTIANU, Pia, *Însemnări din timpul ocupației germane*, București, Imprimeriile Independența, 1929.
- AVERESCU, Alexandru, *Notițe zilnice din războiu (1916-1918)*, ed. Grai și suflet – Cultura Națională, București, f.a.
- BĂRBULESCU, Mihai; Deletant, Denis; Hitchins, Keith; Papacostea, Șerban; Teodor, Pompiliu; *Istoria României*, Editura Corint, București, 2012.
- BERINDEI, Dan; *Istoria Românilor*. (cronologie), Editura Cartex 2000, București, 2008.
- BULEI, Ion; *Viața în vremea lui Carol I*, Editura Tritonic, București, 2005;
- BUZATU, Gheorghe; Scurtu, Ioan; „Istoria românilor în sec. XX”, ed. Paideia, București, 1999.
- CANCICOV, Th. Vasile, *Jurnal din vremea ocupației. Impresiuni și păreri personale din timpul războiului României. Jurnal zilnic*, vol.I, 13 august 1916-13 iugust 1917
- CONSTANTINIU, Florin; „O istorie sinceră a poporului român”, ed. Univers Enciclopedic, București, 1997.

- FONTAINE, Ethel Marcel, *Jurnal de război. Misiune în România – noiembrie 1916-aprilie 1918*, traducere de Micaela Ghițescu, Editura Humanis, București, 2016.
- IPS Andrei, „Anul 2018. Anul Marelui Jubileu”, site Mitropolia Clujului, 10 ianuarie 2018, <https://www.mitropolia-clujului.ro/anul-2018-anul-marelui-jubileu/> (accesat 26.05.2018);
- NOVĂCESCU, Ion „Discursul de la Sibiu și entuziasmul ardelenilor față de premierul liberal Ion I. C. Brătianu”, în *Ion I. C. Brătianu. Concepție și management politic*, Editura Eikon, Cluj, 2011;
- PANTAZZI, Greening Ethel, *România în lumini și umbre (1909-1919)*, Editura Humanitas, București, 2015.
- SENCHEA, Corneliu „Nicolae Filipescu. Un <<prizonier al onoarei>>”, *Historia*, <https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/nicolae-filipescu-un-prizonier-al-onoarei> (accesat 26.05.2018).
- STĂNESCU, Manuel, „Gheorghe Mărdărescu, un general de elită”, în *Historia*, <https://www.historia.ro/sectiune/portret/articol/gheorghe-mardarescu-un-general-de-elita> (accesat 26.05.2018).
- TOPÎRCEANU, G. , *Amintiri din luptele de la Turtucaia. Memorii de război*, Editura Humanitas, București, 2014.